Dagens Næringsliv, kommentar, Mandag 6.august 2007

HVA SLAGS MØDRE?

av Karen Helene Ulltveit-Moe

Det er kun i agurktiden at temaet ”hemmafruer” kan avstedkomme så mye mediaoppmerksomhet, og at velstående, glitrende husfruer blir gitt så mye spalteplasser til å uttale seg om kvinnelige gener. Hvordan en del svært velstående familier innretter sitt liv, er imidlertid ikke særlig interessant. De utgjør en bitte liten andel av Norges befolkning. Men kvinners valg av husmorrolle versus yrkesaktivitet engasjerer. Temaet gir engasjement er det fordi det berører oss alle – direkte eller indirekte.

Kvinners yrkesvalg handler om økonomisk uavhengighet, om livsinnhold når barna er ute av redet, og om yrkesdeltakelse som er nødvendig for å opprettholde den norske velferdsstaten når det etter hvert blir færre og færre potensielle arbeidstakere bak hver pensjonist.

Mange mener at kvinners yrkesaktivitet også har en klar nedside – i form av mindre tid til, og dermed dårligere omsorg for barn. Det blir færre mødre av typen i ”Karlson på taket” som står klar med varme boller og kakao når Lillebror kommer hjem fra skolen.

Men vi glemmer lett en annen side av kvinners yrkesvalg. En yrkesaktiv mor kan gjerne noe som andre mødre ikke kan. Jeg var annerledes. Jeg var den eneste jenten i klassen som hadde høyt utdannet, yrkesaktiv mor (og forøvrig også den eneste med far som vasket hus). Hun gjorde en slett jobb når det gjaldt kakaokoking, og jeg hadde det styggeste gabardinskjørtet i kirkekoret, for de måtte syes av mødrene. Det var ikke fritt for at jeg innimellom gjerne skulle byttet henne ut med moren til Lillebror i ”Karlson på taket”.

Men når det gjaldt hjelp til matteleksen, korrekturlesning av engelskoppgaver, diskusjon av norsk stil og rettslæreoppgaver var hun til mye større hjelp enn de andre mødrene i klassen. Når det skulle gjøres universitets- og studievalg hadde hun innsikt og bidrag å komme med som mine venninner i stor grad kunne se langt etter på egen hjemmebane. I dag ville jeg aldri ha byttet. En mor er ikke bare mor for små barn, og den moren som er best for små barn er ikke nødvendigvis den som er mest ideell for tenåringsbarn.

Men to karrierer med gjennomsnittlig inntekt og husvask hver lørdag er slitsomt! Det er dette som var – og er – realiteten for de aller fleste yrkesektepar hvor begge ønsker en karriere. Om tidskabalen i norske familier er et politisk anliggende kan diskuteres. Men norske politikere med KrF i spissen har valgt å gjøre den til så gjennom å innføre kontantstøtten.

Kontantstøtten gjør det mulig for den ene av foreldrene å redusere sin yrkesaktivitet utenfor hjemmet, å bruke mer tid på barn og husarbeid. Den er koster 2 milliarder i året og har flere klart negative effekter: Den bidrar til dårligere integrasjon av innvandrere, den bidrar til et altfor stort marked for ”svarte” dagmammaer, den hemmer likestilling og gir redusert yrkesdeltakelse i en tid hvor Norge trenger akkurat det motsatte.

Dersom politikerne ønsker å bidra til at barnefamilier får mer tid med sine barn, kan dette er gjøres på flere måter. Mer tid til barn må enten innebære redusert yrkesdeltakelse utenfor hjemmet eller redusert bruk av tid på arbeid i hjemmet. Kontantstøtten gir redusert

yrkesdeltakelse utenfor hjemmet, mens et skattefradrag for hjelp i hjemmet vil gi redusert bruk av tid på husarbeid. Det ene alternativet er ikke mer moralsk høyverdig enn det andre.

Skattefradrag for hjelp i hjemmet, som muliggjør karriere så vel som tid med barn – også for de som ikke har svært høye inntekter – har akkurat blitt en realitet i Sverige, og diskuteres i andre land. Det er ikke gitt at vi ønsker å bruke offentlige midler til å en ikke-behovsprøvet økonomisk støtte norske barnefamilier. Men dersom vi *skal* fortsette med en slik støtte, er det all grunn til å vurdere, om de 2 milliardene som i dag brukes til Konstantstøtten heller kan brukes til å finansiere et skattefradrag til hjelp i hjemmet. Dette vil kunne bidra til like mye familielykke, gi bedre rammebetingelser for kvinners yrkesdeltakelse og karrierer, gjøre det mulig å opprettholde velferdsstaten, og gi mødre som bidrar med mer enn å koke kakao.